

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 21.) Utkommer hvarje Söndag. Göteborg den 25 Maj 1851. Pris för år: 4 Rdr. B.co. (V årgången.)

Pungdjuren.

Gifves det nånsin en anledning för människorna att vara försigtiga i sina omdömen, så finnes denna isynnerhet i den outtömliga rikedom i naturen, hvilken synes hafva funnit ett nöje uti, att ofta genom en till utscendet obetydlig afvikelse öfverändakasta hela, konstrukt uppbyggda och på århundradens forskningar grundade systemer och att för den uppmärksamme iakttagaren nästan för hvarje steg uppställa en var-

och sedan anse ett en gång uppgjort system som ett slags fackverk, uti hvilket de, väl eller illa, inränga allt skapadt. Dyliga systemer äro så mycket mera nödvändiga, som det omätliga omfånget af alla skapade ting, omöjliga skulle kunna öfverses dessa förutan. Det förvända ligger blott deruti, att systematikerna anser det af honom uppställda systemet för alltomfattande och oomkullstöttigt och vidhåller detsamma så starkt, att han till och med djerfves begära af naturen, att den skall

som tyckas vara mest omhuldade af naturen såväl i kroppsligt som andligt afseende. Man anförde människan som exempel, hvilken i årtal efter födelsen är helt och hållet hjälplös; man tänkte på elefanten, och den likhet som med den och människan i detta afseende eger rum, och genomgick således hela djurriket, hvilket visserligen erbjuder flera bevis för denna regel, men äfven lika så ofta gäckar densamma. Ett af de mest påfallande och slående exempel, hvilket öfverändakastar hela denna

Pungdjuren.

ningstafva, på det att den mensklige anden icke må inbilla sig för mycket, utan alltid ihågkomma, att allt menskligt vetande endast är styckverk. Men långt ifrån att derigenom afskräcka människorna från vidare forskningar, utvecklar naturen fastmer för den förvånade blicken alltid nya behag, låter den alltid ana nya hemligheter, och den, människan medfödda längtan efter vetande finner, derigenom att den vid hvarje steg stöter på något helt och hållet oväntadt, en ständig ny näring.

Vi vilja icke, likasom Göthe i sin Faust, förebrå naturforskarna, att de äro allt för benägna att uppbygga systemer,

rätta sig efter hans system. Detta är högfärd och lärdomsmörker, framgångna ur en småaktig och ytlig åskådning; väl följer naturen sina oföränderliga lagar, om än dess djup för menniskoögat blir evigt beslöjadt, men den bekymrar sig icke om något af dessa tillfälliga systemer, hvilka i bästa fallet dock alltid blott äro en krycka för den mensklige svagheten.

Det gällde såsom en afgjord erfarenhet, att de lefvande varelsor, som komma mest hjälplösa till världen och jmförelsevis längst förblifva i detta hjälplösa tillstånd, hvilket helt och hållet hänvisar dem till föräldrarnes omvårdnad, just äro de väsen,

theori, bildar en föga iakttagen, högst intressant djurordning, Pungdjuren, hvilka höra till de dumaste och ovigaste af alla däggdjur, hvilkas ungar komma till världen i det äldra hjälplösaste och ofullkomligaste tillstånd, och blott genom en lång, från alla andra djursläkten afvikande omvårdnad efter hand kunna bringas till den, för dem uppnåeliga, men dock alltid blott obetydliga utbildning. Vi skola försöka genom ord och bild att gifva läsaren en noga föreställning om dessa högst intressanta djur.

Pungdjuren bilda en helt och hållet serskild, anomal klass af djurriket; ty de

afvika så mycket i lefnadsätt och kroppsbyggnad från de öfriga däggdjurens ordningar, att de icke kunna inregistreras i någon af dem. I synnerhet är den pungformiga huden på honans buk det som är mest egnadt att anvisa dem en egen ordning. På honans buk befina sig nämligen hudveck, som hos några äro så stora, att de bilda en rymlig pung, i hvars bakgrund finnas 2 till 16 spenar. Tvenne egendomliga ben räckta upp till kanterna af dessa pungar och komma tillsammans ofvantill, i det de äro likasom inskjutna mellan bukmuskulerna. Dessa ben hålla pungen utspänd, men kunna också, medelst egna muskler sammandragas, så att pungen derigenom tillslutes så hårdt, att man endast med möda kan öppna den på ett lefvande djur. I afseende på pungdjurens fädernesland förtjenar ännu att anmärkas, att man hittills blott har funnit dem i Asien, Amerika och Australien; ja i den sistnämde världsdelen tyckas bland land-däggdjuren, utom hunden, endast pungdjuret vara inhemskt, hvaraf vi uti ett nummer för förlidna året redan ha beskrifvit Känguru-släktet.

Man kan lättast indela pungdjuren i tvenne hufvudafdelningar, i de vextätande och de köttätande. De förstnämde lefva blott i gamla världen, och speciellt i Indien och Nyholland, och äta gräs, örter och frukt. De äro i det hela taget godmodiga, fredliga djur, likasom alla gräsätande, och hafva många likheter med harar och rådjur. Härtill höra Wombat eller Pung-Murmeldjuret i Ny- och Syd-Wales, det sofver om dagen, har en pung men ingen svans, och, så snart det blifvit tamt, till den grad tål prygel och misshandlingar, att det till och med deri öfvergår åsnan; men föröfrigt äro de icke användbara till något, då dessutom deras kött är temligen osmakligt. Vidare Pungbjörnen eller Koala, likaledes utan svans, liknar genom sitt lurfviga askgråa hår en ung björn, men har ett vänligare och prydligare utseende. Man ser den för det mesta i sittande ställning, som en hund, och honan har det mest komiska utseende, när hon bär på ryggen en unge, som fasthåller sig om halsen och tittar fram öfver skuldrorna. Koalan klättrar behändigt och vistas alltid om dagen på träden, isynnerhet gummiträden, för att efter behag kunna sofva eller äta. Detta trädets fina skott äro dess käraste föda. Men om natten stiger den ned och gräver i jorden, för att söka sig stora rötter. Dess gång är likaså långsam som Wombatens. Blifver han förargad eller hungrig, så uppger han höga skrik och antager då ett vildt och hotande utseende. Vanligen finner man

Koalarne parvis tillsammans, och de tyckas likasom den förra vara lätta att tämja. Nyhollandarne äta dessa djurs kött och stiga med en för Europeer oupphinnelig vighet upp i träden, för att söka rätt på dem. Hafva de upptäckt något, så klättra de ut på trädets yttersta grenar och slå der djuret med klubbor, så att det icke kan springa sin väg, eller ock fånga de det lefvande. En tredje art bildar Kängurun, om hvars i Ny-Syd-wales lefvande hufvudart vi redan hafva omtalat i föregående årgång. Tvenne särskilda Känguru-arter visar vår afbildning fig. 93, och hvaraf *a* framställer den ulliga, kanelbruna, med en lång, tjock svans, och *b* den askblå med svartstripig rygg, hanne och hona, den senare med sina ungar. Till de pungdjur deremot, som för det mesta lefva af kött och hafva en lång svans, höra, utom pungsvinet, pungmården och pungvesslan, hvilka hafva sina namn efter skapnaden, hufvudsakligen pungråttorna, af hvilka vår afbildning framställer tvenne representanter, nämligen den rödbruna, också Marmose eller Schupati *c*, ofta förekommande i Brasilien, Guyana och Paraguay. Schupatin gräver hål i jorden, hänger sig med svansen, som är längre än kroppen, vid grenar, och äter frukt, foglar och insekter. De små ungarne hänga fast vid modren, som frukten vid trädet; men när de fått hår, sätta de sig på modrens rygg och veckla sina svansar omkring hennes. Storleken af ett fullvext djur uppnår knappt en rättas. Dock har denna art ingen egentlig pung, utan blott hudveck, under det att den under *Fig. 93 d* afbildade nordamerikanska pungråttan, eller *Opossum*, utom den långa svansen, äfven är försedd med en fullständigt utbildad pung till gömställe för sina ungar. *Opossum* lefver företrädesvis i Virginien och Södra Staterna af Nordamerika, och kan icke jemföras med den i Sydamerika. Den har nästan en katts storlek och färgen på skinnnet är en blandning af hvit och svart, murrhåren äro hvita, hufvudet är nästan helt och hållet hvitt, hvilket också är tillfället ofvantill på de, föröfrigt svarta öronen. Den är, likasom alla pungråttor, trög i sina rörelser; men desto bättre vet den att svänga sig från ett träd till ett annat, i det den med sin långa svans hänger sig i de yttersta grenspetsarne. I träden söker den frukt, eller ock smyger den sig, likasom alla af pungråttans släkte, öfver de slumrande foglarne, för att mätta sig i deras blod. Det är icke sällsynt att den också om natten stjälar sig in i husen, för att röfva höns och utsuga äggen. Ibland föder den 16 ungar till världen. Är den i fara, och

icke vet något sätt att undvika densamma, så låtsar den sig vara död, gifver intet tecken till lif, huru mycket man än pinar den, och undkommer ofta på detta sätt rofdjuren. Dessutom gifver den ifrån sig ur tvenne stora körtlar vid bakdelen, en så infam lukt, att redan denna ensam är i stånd att fördrifva dess fiender. Den är till och med mera seglifvad än katten. Man kan jemväl tämja *Opossum* så mycket, att den, utan att bitas, låter taga sig med handen. Stryker man den, så spinner den som en katt. Oaktadt dess infama lukt, äter man dess kött, en anrättning, som torde vara lika så välsmakande som detta djurs skapnad är intagande. Dock, hvad är det som menniskan icke kan äta!

När invånarne i Kung-Georgs-sund vilja fånga *Opossum*, klättra de upp i träden, i hvilkas bark de med en yxa göra fotsteg och fördjupningar, och förfölja dessa djur till deras gömställen i de spår, som klorerna lemnat i barken. Ibland jagar man dem också i månskenet med hundar, då djuren antingen under sin flykt hinnas af spjutet eller indrifvas i sina hål eller ihåliga trädstammar. I sednare fallet göra invånarne ett hål och draga djuret ut; men skulle detta vara för besvärligt eller mödosamt, så antändes en sackla af kådaktigt träd, som hålles framför öppningen. Djuret söker då att undkomma, och blifver då lätt fångadt.

Att *Opossum* här och der ätes, är redan antydigt; men det förekommer till och med fall, att dess kött, t. ex. hos några nybyggare i Nordamerika, anses som en särdeles delikatess. "Min värd," berättar en i Amerika resande jagt-entusiast, "var en vänlig man, som redan länge hade vistats i Indiana, hade byggt en qvarn och befann sig i goda omständigheter. Efter en smaklig aftonmåltid förde han mig ut, för att visa mig något, i det han sade: "Jag skall nu visa er en liten pojke, som ni väl ännu aldrig sett make till." Han höll ord: — under ett omstjelpt vinfat satt ett grått djur, ungefär så stort som en vanlig huskatt, men mycket fylligare omkring lifvet, med korta fötter, liknande till hufvud och svans en räff eller ännu mera en kolossal rätta, med fula fingerartade klor och en naken, omkring en fot lång svans. Djuret var en *Opossum*, som oupphörligt är ute på rof efter höns och anställer som oftast i farmerna betydande skador. Så väl Amerikanarne som de ofta invandrande Tyskanarne äta dess kött, hvilket skall vara en delikatess, och jemväl mjölnaren gjorde inga omständigheter med sin fånge. Han kastade

honom till marken, afskar svans och klor, aftog skinn, tvättade och tillredde djuret i det hela ganska aptilligt, i det han försäkrade, att det skulle gifva en alldeles förträfflig frukost. Men mig ville den tankan icke rätt behaga att tugga på en sådan rättlik varelse. Mela natten regnade det starkt och oupphörligt, och det gaf mig en dålig tröst för min fotvandring den följande dagen; men jag steg det oakadt bittida upp och lät endast hälsa mjölaren, för att kunna undslippa den "delikata frukosten."

Bland pungråttorna föda fyra familjer blinda ungar till världen och hvilka nästan äro oförmögna till något slags rörelse, och under det de knappt utvisa något spår till lemmar och yttre organer, likna de en oformlig, geléaktig massa, och äro derjemte utomordentligt små. Omedelbart efter födelsen komma de i modrens pung, der de instinktmässigt finna spenarna, vid hvilka de suga sig fast, blifva åtminstone 14 dagar hängande orörliga dervid och suga i början blott en tunn lympha, men sedan starkare och mera födande mjölk. Medelst denna föda uppnå pungdjuren, tills 50:de dagen efter födelsen, storleken af en liten råtta, öppna vid denna tid sina ögon, lemna pungen, söka sjelfva sin föda och vända blott vid förestående fara, på modrens kallelse, tillbaka till hennes pung, hvilken alltid bereder dem skydd.

Det är icke mindre märkvärdigt att de olika arterna af pungdjuren så helt och hållet afvika från hvarandra med afseende på tänder, fötter och matsmältnings-verktyg, att, om man af dem icke ville bilda en alldeles ny ordning, de nödvändigt borde hänföras till trenne olika ordningar: rofdjurens, gnagarnes och de tandlösa djurens.

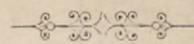
Pungråttorna äro i det hela taget fula, illaluktande djur, hvilka med rofdjuren hafva de skarpa, spetsiga framtänderna och den taggiga tungan gemensamma, och med rättan den fjällbetäckta svansen utan hår. Trynet är spetsigt och försedt med ett ofantligt gap, och de stora öronen äro nakna. Fötterna äro försedda med fem tår och på bakfoten är den långa tummen placerad likasom på en hand. Allt detta sammanlagdt gifver djuren ett mothjudent utseende, hvilket ännu mera ökas genom en trög gång. De lefva på träden, hänga sig med sin långa, nakna svans fast vid grenarna, söka om natten sin föda och smyga sig i synnerhet på sofvande foglar, hvars blod de utsuga; ty friskt blod är för dem, utan att de därför förakta insekter och frukt, älsklingsrätten, och ofta suga de sig deraf så fulla, att de blifva likasom berusade. I detta öfverlastade tillstånd,

anträffar man dem icke sällan sofvande bland de dödade foglarna, en verkan, som de alls icke erfara vid magens öfverlastande af andra födoämnen.

Den nu skildrade arten utgöres af de pungdjur, om hvilka man har de äldsta underrättelser; åtminstone omtalas de redan af de äldsta skriftställarne öfver Amerikas upptäckt, under det de tidigare Ostindiefarare icke veta något om de moluckiska pungdjuren. Till och med Marco Polo, som tjuge år före 1300 vistades i Tartariet, på Malabar, Ceylon och Java och öfverallt anført de märkvärdigare djuren, iakttagit i detta afseende en fullkomlig tystnad. En af de första, som omnämner det vanliga amerikanska pungdjuret, är Peter Martyr (död 1525) i sin historia om Amerikas upptäckt genom Columbus. Han säger: "I närheten af floden Maranhou såg man ett nytt djur, likasom ett missfoster, ty lifvet och trynet liknade räfvens, bakdelen och fötterna apans och på framfötterna hade det händer likasom en menniska, öron som en flädermus och under buken ännu en annan buk likasom en pung, hvaruti det gömmer sina ungar, så snart de äro födda, och släpper dem icke ut, innan de kunna föda sig sjelfva. Likaledes funnos det på Dariens landtunga fyrfota djur, hvilka buro sina ungar i en pung och klättrade i träden, för att äta frukt." — Gonzalo de Oviedo, som 1525 hade varit i Mejico, kallar ett af dessa djur Chiurcha, och säger: "det är af en kanins storlek, gul till färgen, har fint hår, ett spetsigt tryne, skarpa tänder som en hund, en lång svans som en råtta. På terra firma kommo de om natten in i husen, för att äta hönsen eller för att döda och utsuga dem, hvarför de äro mycket skadligare, än om de mättade sig med ägg; ibland dödade de 15 till 20 höns. Men det nya och beundransvärda vid dessa djur är, att de bära sina ungar med sig och det till och med i skötet, hvilket bildas af huden på magen, i likhet med en sammanvikten mantel. Sedan hönsen blifvit dödade gingo äfven ungarna ut och sögo blod. Kom någon person under tiden fram med ljus, så stack modren dem åter i pungen och flyktade; men spärrades utgången, så stego de upp i hönsuset för att gömma sig. På detta sätt hade man fångat flera och funnit ungarne i pungen vid spenarna"; han hade sjelf selt det.

Afbildningen till denna artikel innehåller en vacker sammanställning af de här beskrifna arterna; synnerligen intressant torde vara, hvarest modren bär hela sin familj på ryggen, vidare rättan *d*, som med

moderliga blickar ser omkring sig efter sina ungar, men framför alla honan af den askblåa *K nguruhn (b)*, hvilken i naturlig ställning sitter på en gren, under det att en af dess ungar sticker hufvudet fram ur pungen och skådar munter ut i världen.

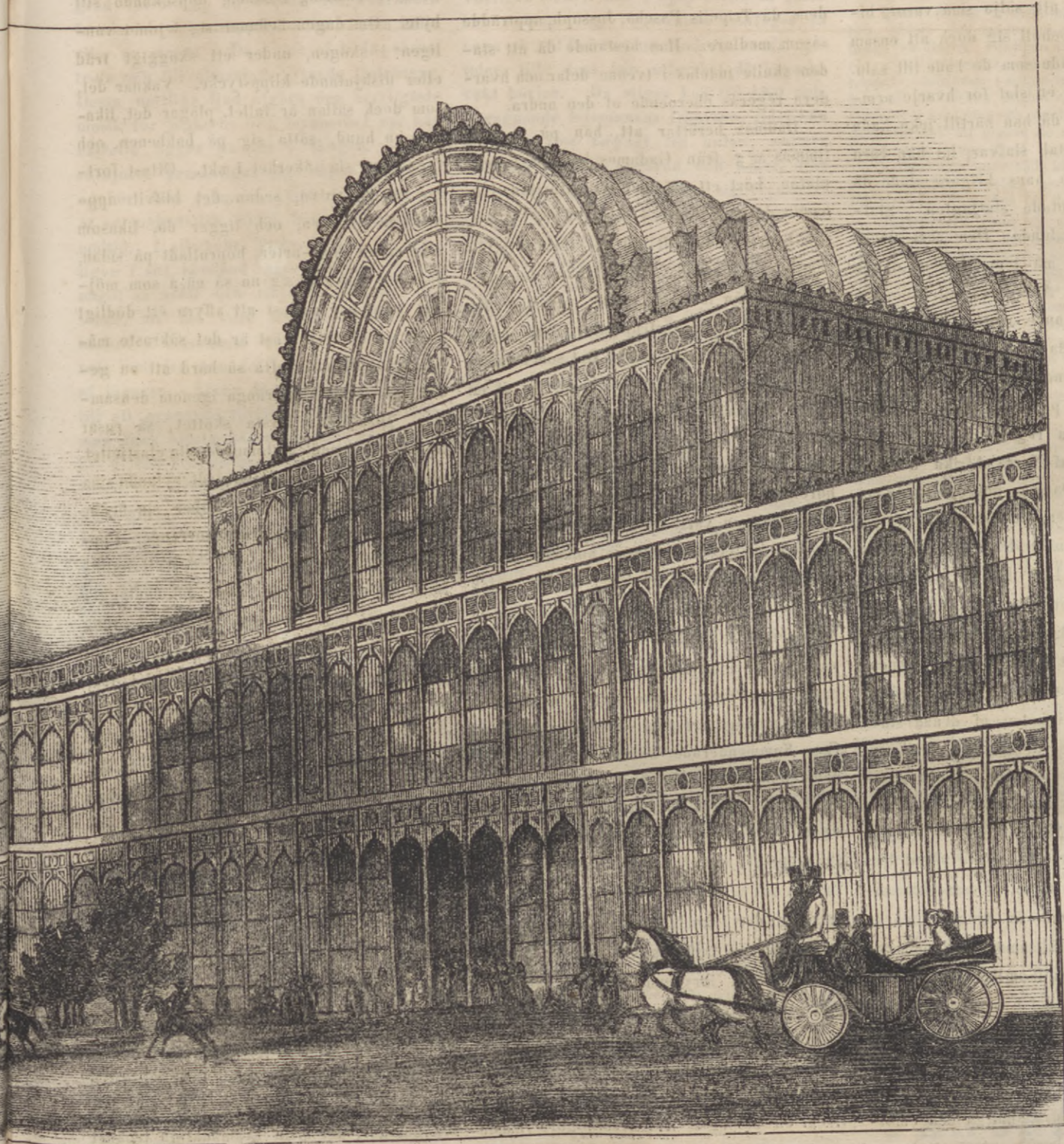

Norra Afrika. Lejonjagt.

(Forts. o. sl. fr. N:o 20.)

I Saharas sydliga bergstrakter växer det berusande Haschich, hvilket äfven kan erhållas i Tunis och Tripolis. Der växa poppelrika träd, ur hvilka ett hvitt, välsmakande gummi utsipprar, vidare Um-el-Nam, d. v. s. världens moder, ett slags fikonträd, från hvilket droppar ett harz med balsamisk välukt; slutligen smörträdet och Bjady, hvars blad liknar kålblad och gifver åt alla de rätter, som dermed kryddas, en citronlik smak. Den första stora staden i negerlandet (Sudan) är Aghadez, hvarest Sudans ståthållare har sitt hof. Han heter Mohamed Omar. Europeiska karavan-resande bringade honom deras hyllning. Hans envänings- af lera uppförda residens är stort och rymligt. Vid porten stodo beväpnade män på vakt. En hofmarskalk eller ceremonimästare emottogo de fremmande. I den stora hofsalen lågo tvenne svartmaniga lejon, fastbundna med jernkedjor. Hållande sina hufvud mellan framfötterna bekymrade de sig icke det minsta om hvad som föregick omkring dem. Lika likgiltigt syntes en fritt omkring gående elephant, som emottog maisblad af en honom åtföljande slaf, men några strutsar sprungo förskräckta sin väg.

De resande infördes i audienssalen, hvarest Omar satt på en upphöjning. Alla fyra väggarne voro prydda med lejon- och antilop-hudar, strutsfjädrar och strutsägg, bågar och koger, svärd och lansar samt musikaliska instrumenter. Här och der såg man ock några målade foglar. På ömse sidor om förenämde upphöjning samt på golvet sutto embetsmän och skrifvare, alla med kala hjessor, endast Omar sjelf bar en röd mössa. Hans vida, med armar försedda klädning var blå- och hvitrandig; öfver densamma bar han tvenne burnuser, en röd och en himmelsblå; hans ben voro nakna. Vid dörren till audienssalen höllo en mängd slafvar de nyfikna tillbaka; på gården spelade ett musikant-sällskap. Då ceremonimästaren närmade sig sin beherrskare, bugade han sig vördnadsfullt till jorden, samt laddes upptaga stoft från golf-

KRISTALLPALATSET I LONDON.

vet att dermed beströ sitt hufvud. Der-
efter kysste han Omar på händerna.

Alla de som hörde till karavanen, emot-
togos ganska vänskapligt och köpmännens
bön om tillåtelse att sälja sina varor, bi-
fölls. Omar förbehöll sig dock att ensam
köpa det röda kläde som de hade till salu.
Han ville betala en slaf för hvarje arm-
längd deraf; men då han härtill icke hade
ett nog stort antal slafvar, låt han röra
krigstrumman, och hans krigare ilade då
till den snart slutade slafjagten. Slaf-
lagen lyder här sålunda: Den som finner
ett fel på en slaf, må inom trenne dagar
återlemna honom. Äfven må ingen nödgas
behålla menniskoätande negrer, icke heller
Rabines, eller sådana, som skada andra
människor genom sina giftiga blickar. Dessa
negrer igenkännas på deras slätade hår.

Den af franska regeringen till forsk-
ningar i det inre af Norra Afrika utsände
öfverstlöjtnanten Daumas anför följande om
den största, i öknen Sahara belägna, till
Tripolis hörande staden Gadames. Den har
ungefär ett tusen hus, hvilka äro 12 till
15 fot höga, försedda med skjutgluggar
och omgifna med flankerade vallar. Nöd-
vändigheten att äga skydd såväl mot öknens
farliga vindar som solens brännande strålar,
förklarar egendomligheten af denna stads
karakter. Husen hafva nemligen tak, som
formera platta terrasser, hvilka alla sam-
manhånga med hvarandra, och sålunda ut-
göra en enda plan yta, uti hvilken här och
der finnas hål, för att skaffa något ljus
och frisk luft åt gatorna. Dessa äro så-
ledes ingenting annat än tränga, mörka
korridor. Detta sällsamma byggnadsätt
medgifver äfven att fullkomligt isolera frun-
timmer, för att dymedelst betaga den mu-
selmanska svartsjukan alla anledningar till
utbrott. Ty endast på taken, och gående
på den ofantliga platformen från den ena
terrassen till den andra, aflägga och emot-
taga fruntimmerna besök, utan att kunna
synas af de som gå på gatorna, hvilka be-
gagnas endast af män, slafvar och negrin-
nor, och hvarest man efter aftonens inbry-
tande, icke kan gå utan lykta. En mur
skiljer Gadames i tvenne nästan lika stora
hälfter och formerar sålunda tvenne sär-
skilda distrikter. Innevånarne i det ena
distriktet ligga i ständigt krig med dem i
det andra och hysa ett sådant misstroende
till hvarandra att köpmännen icke våga sig
till torget, utan ditskicka i stället sina
slafvar. Denna splittring härleder sig deraf
att tvenne mot hvarandra fiendtligt sinnade

familjer under långa tider innehaft regent-
skapet öfver hvar sin hälft af Gadames.
För ungefär ett halft århundrade sedan,
uppkom nemligen en skarp strid emellan
dem, då Tripolis Pascha, Jussuph, uppträdde
såsom medlare. Han bestämde då att sta-
den skulle indelas i tvenne delar och hvar-
dera regeras oberoende af den andra.

Daumas berättar att han på den en
timmas väg från Gadames belägna bergs-
platån Lört ett oförklarligt naturljud, lik-
nande det som höres i öknen Cobi i Asien,
och hvars orsak allt hittills förblifvit få-
fångt efterforskad. Ofta tyckes det här-
leda sig från lefvande djur, men lika ofta
från musikaliska instrumenter, och höres
än glädtigt, än klagande. Det som Daumas
säger sig hafva hört i öknen, är af en
djupt klagande klang och långt starkare,
än en människoröst. (Andra resande, som
förut besökt samma trakt, nämna dock intet
härom, hvarföre det ljud, som Daumas
hört, troligen varit en akustisk illusion.)

Den tid tyckes nu vara kommen, då till
ett pariser- eller londoner-lejons nöjen
kan räknas jagt efter fyrbenta afrikanska
kolleger, och då de beduinska öcken-inne-
vånarne som oftast få inandas de finaste
parquet-parfumer. Icke blott Nimrod Gor-
don Cumming med sina för ändamålet från
Cap kommenderade karabinierer och den
namnkunnige lejonödaren Gerard, genom-
ströfva nemligen det både gästfria och
ogästfria Afrika. Nej, till och med stora
sällskap af modglänsande ynglingar från
Paris' och Londons hof-atmosfer, stryka
omkring der i landet. Men dessa djerfva
salong-jägare taga sig väl tillvara att för
sin tapperhet inrymma ett större fält, än
som fordras för segrar öfver gazeller och
antiloper, eller på sin höjd, en schakal.

I sjelfva verket är dock en lejonjagt
icke någon barnlek, som fallet är med
t. ex. en harjagt. En lejonjägare måste
nemligen äga en icke vanlig portion mod
och djerfhet, ett säkert öga och en fast
hand samt ett fullkomligt förtroende till
sin skicklighet såsom skytt. Äfven en strid
med björnar kan icke jemföras med en
lejonjagt. I de flesta fall lyckas det den
nordiska kraften att segra öfver björnen;
men lejonets styrka är så utomordentlig
och så ofantligt öfverlägsen hvarje mensk-
lig styrka, att en tvekamp utan skjutvapen
säkert vållar jägarens bane. Endast lyck-
liga tillfälligheter hafva härifrån gjort un-
dantag. För lejonjagten har utbildats en
egen praxis, helt olika med den i afseende

på europeiska villebråd. Den djerfve lejon-
jägaren vandrar, stundom åtföljd af en slaf,
och försedd med några skjutgevär af grof
kaliber, omkring i öknen, uppsökande sitt
byte. Om dagen befinner sig lejonet van-
ligen i skogen, under ett skuggigt träd
eller utskjutande klippstycke. Vaknar det,
som dock sällan är fallet, plägar det, lika-
som en hund, sätta sig på bakbenen, och
föga taga sin säkerhet i akt. Oftast fort-
far det att sofva, sedan det blifvit upp-
täcktt af jägaren, och ligger då, likasom
alla andra katt-arter, hoprulladt på sidan.
Jägaren smyger sig nu så nära som möj-
ligt och har endast att affyra ett dödligt
skott. Lejonets bröst är det säkraste må-
let, ty skallen är ofta så hård att en ge-
värskula icke kan tränga igenom densam-
ma. Misslyckas första skottet, så rusar
lejonet upp med en utomordentlig elasticitet,
piskar under ett fruktansvärdt rytande sina
sidor med svansen, och söker sin fiende
under ett doft, men hårdt morrande. Upp-
täcker det jägaren, så blir det ett ögon-
blick stående orörligt, innan det nedlägger
sig för att taga fart till ett ofantligt språng
på jägaren. Endast ett nytt, säkert skott
är då dennes enda räddningsmedel från
döden. Misslyckas äfven detta, så är han
ohjelpigen hemfallen till rof för den efter
blod törstande väldige katten. Med det
första slaget af sin ram söndersliter han
den olyckliges ansigte, biter honom och
krossar hans benknötar mellan sina glän-
sande tänder. Ofta vältrar sig lejonet på
det ännu skälfvande liket, och först efter
en lång stund börjar det sin gräsliga mål-
tid. Ägde kampen rum på ett öppet ställe,
aflägsot från segrarens vanliga tillhåll, så
kastar denne med lätthet sitt rof på ryg-
gen och ilar derifrån. Om deremot skottet
träffade, så hugger djuret i dödsångsten
sina klor djupt i marken och svansens
svängningar, det sista krampaktiga tecknet
till lif, blifva allt svagare och svagare och
lejonets lif borttrinner i en ström af mörk-
färgadt blod.

Säkrare finnes detta ädla villebråd om
natten. En jägare beskriver lejonets ry-
tande sålunda: "Detta åskdunderlika ljud,
som från ett afstånd af nära en fjerdedels
mil nådde mina öron, kunde icke vara nå-
got annat, än stämman af den väldige och
förfärlige konungen bland djuren. Det
liknar ömsom ett djupt, klagande tjut, som
slutar i ett långsamt suckande, och ömsom
ett starkt rytande, som upprepas efter 5
till 6 uppehåll, så att det fjerdede gången är

starkast och sedermera blifver allt svagare, alldeles så som dunder af en aflägsen åska." Man hör oftast detta hemiska ljud under klara, svala nätter, och det blir i högsta grad förfärligt, då tvenne för hvarandra fremmande lejontrupper mötas vid en källa eller en strand. Då höjas af båda, såsom trots och till utmaning, rytande tjutningar. Dessa nattliga ljud utgöra den herrligaste musik för jägarens öra, isynnerhet om han nattetid ligger på lur i skogen. — Har rofdjuret bemäktigat sig något byte, så upphör dess rytande. Öfverlemnade sig åt en majestätisk hvil håller det då sin måltid. I allmänhet visar det, då det nemligen i sitt hemland äger sin fulla frihet, något så ädelt och majestätiskt i sitt väsende, att det vore föfångt att söka rätt beskrifva detsamma. Det är just vid lejonets måltider som det lättast öfverrumplas af jägaren. Äfven då det dricker är härtill ett gynnande tillfälle. Endast nattetid, men dock aldrig under månens, går lejonet att dricka. Uppstiger månen tidigt om aftonen, så dricker det först nästa morgon, men går den senare upp, så dricker det innan aftonens inbrytande. Det går dervid ganska bekvämt till väga. Det nedlägger sig, framsträcker tassarne, trycker bröstet tätt intill marken och suger till sig vattnet i stora kvantiteter. En annan och vanligare slags lejonjagt är den, då ett sällskap af väl beridne jägare, med hundar uppsöka lejonet i dess kula, drifver det ur densamma och söker att få det inom skotthåll. Ett ömsesidigt understöd af jägarne är då af den högsta vikt, emedan ett förföljdt lejon alltid bibehåller sin förste angräparare i sigte och vid hvarje tillfälle dertill, söker att hämnas. Hannen är farligast, då han har en familj att beskydda, men honan då, när hon ännu icke blifvit dräglig. Den förstnämnda framskrider rytande, med lugna, majestätiska steg, men sällan i språng mot sin angräparare. Han slår med svansen, blickar med flammande ögon omkring sig, visar tänderna och håller hundarne ifrån sig medelst slag med klorna. En ung lejoninna plägar deremot, utan att bekymra sig om hundarna, efter flera höga språng angripa den henne närmast varande jägaren. Till och med mot henne slungade eldbränder, för hvilka äldre lejon hysa stor fruktan, aktar hon under sitt raseri för intet. Minst modig och nästan rädd, är en lejoninna, som fått ungar och icke mera behöfver försvara dem. Dessa jagter, hvilka vanligen räcka flera dagar, förlöpa vanligen icke utan någon olyckshändelse.

Atlas innevånare begagna ett sätt att fånga unga lejon, hvarvid erfordras lika mycken skicklighet som själsnärvaro. Under den årstid då lejoninnan får ungar, har jägaren endast att akta på hennes spår, för att vägleda sig till hennes kula. Af erfarenhet vet han att alltid endera af föräldrarna är hos ungarne under det den andra är på jagt efter föda till dem. Häl-

ler modren vakt, så tillsluter hon aldrig ögonen, utan är städse beredd att störta sig öfver de människor eller djur som våga närma sig. Men så vaksam är aldrig fadren. Vanligen faller han i djup sömn, så snart han nedlagt sig. Afrikanen iakttaga då noga så väl fadrens som modrens vandringstider, tills dess han utforskat då hannens vakt börjar. Då stiger han till läst och, begagnande lejoninnans frånvaro, rider han så nära som möjligt till kulan, smyger barfotad in till ungarne och söker, utan att väcka lejonet, bemäktiga sig tvenne af dem, hvarefter han hastigare än han ditkommit, svingar sig upp på hästen och ilar derifrån. Men mången gång händer det att lejonet uppvaknar af sina små ungars skrik, och då störta sig ögonblickligen på den olycklige och söndersliter honom. Lejonets fångande i betäckta gropar, der man sedan på ett grymt sätt dödar det medelst stenkastning, kan icke få namn af jagt och är ovärdigt en ädel jägare.

I Nord-Afrikas bergstrakter äro lejonet icke sällsynta, men på långt när icke så farliga, som man vanligen tror. Man vet icke något enda exempel under flera år, att ett lejon, utan att hafva blifvit retadt, anfallit någon människa om dagen. Möter det någon person om dagen, så blifver det vanligen stående under några minuter, vänder sig sedan om och försvinner i den tätaste skogen. Men nattetid inträffar det stundom att detta rofdjur till och med i närheten af städer öfverfaller och dödar människor, vanligast negrer. Till och med de vilda djuren vika för civilisationen och man kunde nästan säga att äfven de i någon mån civiliseras, i det de nemligen blifva allt mindre farliga.

Ingen dödlig, åtminstone ingen europé, har gjort lejonsläktet mera odöd, än fransmannen Gerard. Lejonjagt tyckes vara hans lefnads mål och endaste njutning. För att så mycket mera obehindradt kunna egna sig åt densamma, har han fullkomligt aklimatiserat sig i Afrika, samt lefver och kläder sig på samma sätt som Beduinerna, hvilka han också liknar genom sitt högst solbrända ansigte. Hans kallblodighet i de största faror, för hvilka han dagligen blottställer sig och hans gevärs ofelbarhet äro i sanning beundransvärda. Antalet af de af honom dödade lejon angifver han så högt, att man, oaktadt hans utomordentliga skicklighet och jagtlycka, nästan måste anse det otroligt. Gordon Cumming i Södra Afrika hysar större höjelse för elefantjagt. Denna är också mera vinstgifvande, i det att elefant-tänderna hafva ett högre värde, än de oftast af kulor genomborrade lejonhudarne. Huru ofantlig Afrikas rikedom på elefanter är, kan man sluta deraf att ensamt staden Sheffield i England, år 1849, med 500 personer förarbetade för 420,000 riksdaler elfenben. Dertill behöfdes 45,000 elefant-tänder, hvilka vägde 1,260 skeppund.

Subscriptions-Anmälan.

BIBLENS QVINNOR.

Ehuru många framställningar af det gudomliga, sådant det träder inför våra blickar uti de heliga skrifterna, svårligen låta förkroppsliga sig, ehuru det gudomliga, såsom föremål för tron och hoppets åskådning, i någon mån alltid måste förlora af sin idéella höghet och renhet vid framställning i konkreta och sinnliga former, har man dock försökt att genom de sköna konsterna, och bland dem synnerligast genom målarekonsten, vicka, lifva och underhålla känslan för den skönhet af oförgämligt herrliga gestalter, som på hvarje Biblens blad framträda för det kristliga sinnet.

Ingenstädes visar sig väl bilden af det gudomliga renare och herrligare än hos kvinnan, så vidt ett kvinnohjerta är mäktigt af den huldaste tro, den renaste kärlek, den oegennyttigaste själforsakelse. Vill man fröjdas åt det bästa menskligheten äger, då måste man skåda in i själen af ett enkelt, oförderfvadt kvinnligt väsende, då måste man gifva akt på dess innersta, hemligaste rörelser, då måste man lifvas af dess känslor, då måste man lära att med det lifva, älska, lida, dö.

Måste detta sägas i allmänhet, huru mycket mer är det ej fallet med många af de herrliga kvinnogestalter, som den bibliska historien för oss framställer. Hvilka ädla typer för styrka och mod, för kärlek och tro, för renhet och dygd! Hvar finna en renare barnakärlek än i bilden af Rebecka och Jephthas dotter! Hvilket rent sinne bämtrar ej styrka och tröst vid betraktandet af Susannas oförtjenta smålek och dygdens seger! Hvar predikas en högre fosterlandskärlek, ett ädlare mod än i historien om Ester och Judith! Hvar brinner en starkare troseld än hos Kananeiskan; hvar finnes en herrligare resignation än hos kvinnorna vid Jesu kors!

Förläggaren tror sig gå både det religiösa sinnets och skönhetskänslans fordringar till mötes, då han företager sig utgifvandet af ett arbete, som i teckningar och förklarande text kommer att framställa hvad den heliga historien af kvinnliga karakteren har ypperligast. Såsom det i bokhandeln nu tillgängliga första häftet utvisar, hvar gravyrerna, som illustrera detta verk, till de utmärktaste prestationer af modern konst. Texten blifver en i möjligaste mån trogen framställning af de kvinnliga karaktererna, sådana de finnas i sin ursprungliga gestalt uti den heliga historiens enkla berättelser. Och vågar han tillförsäkra sig all den uppmuntran å den läsande publikens sida, som företaget, i kristligt och estetiskt hänseende, utan tvifvel förtjänar.

Arbetet kommer att utgifvas i 9 häften, hvardera innehållande tvenne gravyrer med åtföljande text, till ett pris af 32 sk. banko häftet. — Subskription emottages i rikets alla boklädor.

Götheborg i Maj 1851.

C. F. Arwidsson.

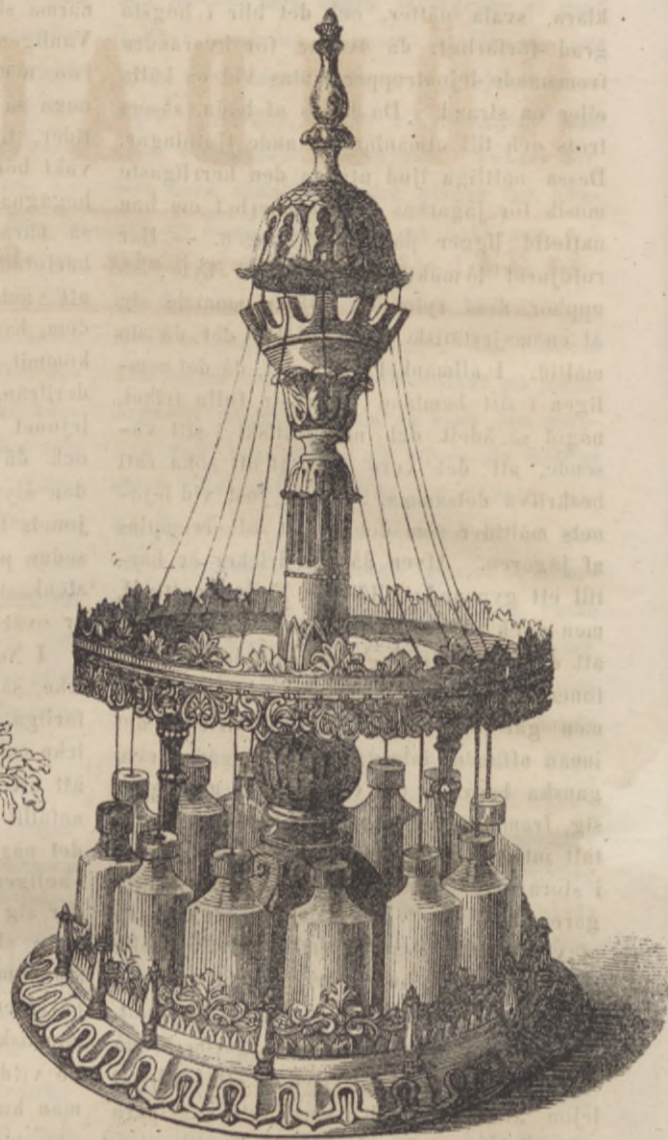
PANORAMAN, i Ostindiska Huset,

förevisas i dag, Söndagen den 25 Maj, kl. emellan 4 och 9 eftermiddagen, med uppställning af flera nya Bataljstycken ur sista kriget i Danmark. — Bombardement på Köpenhamn. — Jernvägen i London och Greenwich. — Eldsprutande Berget Vesuvius och Neapel. — Den Heliga Grafven i Jerusalem. Jordans Flod. — Parken och stora Kungsgatan i Brüssel. — Köpenhamn. — Götheborg. — Kullens Fyr i Skåne. — Gustafsberg vid Uddevalla. — Batalj vid Flensburg. Panoraman är utmärkt väl eklarerad med erforderligt antal ljus, och presenterar sig i naturlig storlek. Vid Entréen erlägges 16 sk. biko, men för Barn och Tjenestfolk endast hälften.

Industriutställningen i London.

28. Relief-glob af Commissionsrådet
K. W. Kummer i Berlin.

29. Stormvisare af Dr. Merryweather i Whitby-Yorkshire.

30. Skrifdon af Silfver, af Brahmfeld och Gutruf i Hamburg.